

Bild nr
K235X

Tid
1880-talet

Kategori / Plats
Konstnärer

Motiv
Lotskutter D1 av Helmer Strömberg

Målning av Helmer Strömberg (f. 1845 – d. 1902). Enl. text på tavlans baksida: "Lotskutter D1 från Dalarö Lotsplats". D1 är den märkning som står i stäven på båten. Tavlans mått 41,5 x 51 cm.

Den första igenkänningsignalen som användes för lotsbåtar var en fyrkantig, vit flagga. År 1862 ändrades igenkänningsignalen till en tvådelad vit och blå flagga. Redan år 1882 ändrades signalen till en insydd vertikal, röd våd i lotsbåtens storsegel.

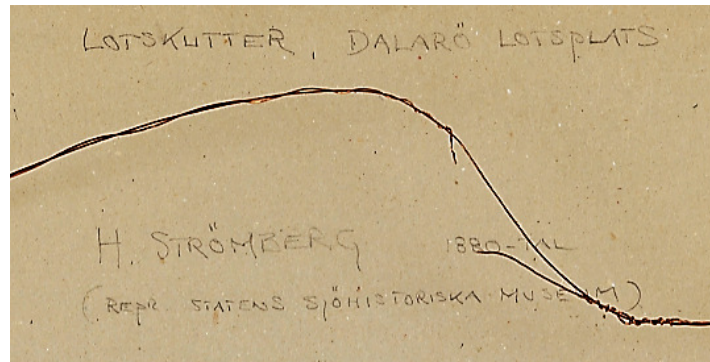
Lotsarna bordade segelfartygen från små segelbåtar, vilket kunde vara mycket svårt i hårt väder. Då vädret ofta var besvärligt för lotsarna med perioder av antingen stiltje eller hårda stormar. Så snart lots kommit ombord har han ensam befälet över fartyget.

År 1894 fanns det 148 lotsplatser i Sverige grupperade på 8 lotsfördelningar som totalt sett var bemannade med 842 lotsar. Chefen för en lotsfördelning benämndes *lotskapten*. Inom varje lotsfördelning fanns ett antal lots- och fyrplatser. Chefen för en lotsplats titulerades *Lotsförman*. Beroende på en lotsplats storlek fanns olika antal lotsar anställda. Stora lotsplatser kunde ha upp till 20 lotsar eller mer.

Förr stod ordet kutter för "välseglande enmastad skuta". Under senare 1800-tal avsågs ett mindre enmastat fartyg med skarp bottenform och stort djupgående, med gaffelsegel, gaffeltoppsegel, stagfock och klyvare.

Delar av detta även utlagt som DHF:s månadsbild oktober 2019.

Dalarö:

1761: 13 utbildade lotsar, 17 st utlärd drängar ej lotsstatus, för enkla uppdrag, litet djupgående t ex.
 1793: 20 utbildade lotsar, 13 st utlärd drängar ej lotsstatus, för enkla uppdrag, litet djupgående t ex.
 1810: 18 utbildade lotsar, 9 st utlärd drängar ej lotsstatus, för enkla uppdrag, litet djupgående t ex.
 (I takt med fler maskindrivna fartyg minskade behovet av lotsar p.g.a. "garanterad fart/tid för lotsning".)

Sveriges första "lotschef" var Lotsålderman Per Eriksson och det var 1675. Lotsålderman hette det ända till slutet av 1800-talet. Då kom en förändring successivt och 1900 kom lotsförman istället. En mästrelots (15 års prickfri tjänst) kunde bli lotsförman. Stora lotsplatser hade även överlots.

Lotsande lärlingar/drängar fanns kortvarigt under vissa epoker. De hade gjort sin "utbildning", hade genomfört lotsförhör eller stod på tur till detta. Trots genomfört och godkänt förhör kunde ingen fast tjänst ännu tilldelas – de blev placerade på väntelistan för fast tjänst. De kunde undantagsvis få lotsa mindre skepp med litet djupgående när det var lotsbrist.

Boken Dalarölotsar skriven av Gösta Maijgren. 122 sidor med karta. I boken går historiebeskrivningen om lotsar tillbaka till 1200-talet men mer i detalj från 1636. Året då Sveriges första sjötull inrättades på Dalarö och behovet av lotsar ökade starkt på orten. Då var landsvägstransporter omöjliga och all export, import, kulturutbyte till och från Stockholm skedde via Dalaröleden. Boken beskriver i hög grad lotsyrkets utveckling, svårigheter och upplevelser generellt. Boken berör lotsar i Sverige oavsett var de bodde.

